

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v uravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrletna 13 Din. Cene inseratom po dogovoru

PONEDELJSKI SLOVENECEC

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 2996. — Rokopisi se ne vračajo
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni ček. račun. Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2549

Slovenski narod se je poslovil od prvega predsednika slovenske deželne vlade

Trd bodi, neizprosni, mož jeklen —
kadar brani je časti in pravde —
narodu in jeziku svojemu.

Zasut je grob, v katerem bo počivalo truplo dr. Jankota Brejca, največjega zagovornika pravice koroških Slovencev in neuklonljivega borce za večno pravdo našega naroda.

Pokojni je bil advokat v najodličnejšem pomenu te besede; branil je vse svoje življenje pravico zaradi pravice, in ta poklic je popolnoma odgovarjal značaju tega redkega moža, ki mu je bil stvarnik že prvi dan položil v srce strastno ljubezen do resnice in pravice.

Zato ga je gnalo na areno javnega življenja, kjer se resnica bori z lažjo, pravica s krivico, iskreno prepričanje s hinavstvom. Dr. Brejce je vse življenje branil moralno, poštenje in odkritost v politiki proti nemoralu, nasilju in intrigi, najsi že bo napram narodnemu nasprotniku ali pa v sredi lastnega naroda. Tukaj ni poznal nobene razlike.

Pod časih raskavo skorjo svoje nature je rajnik bil, tam kjer gre za odnošaje človeka do človeka, srčno dober, prost vsakega resentimenta in velikodušen, kjer pa je prišel v poštev interes skupnosti, tam naša zgodovina ne pozna neizprosnejšega človeka kakor je bil pokojni dr. Brejce. V zadevah in vprašanjih načel narodnega, verskega in etičnega življenja dr. Brejce ni poznal nobenega kompromisa in te je začuden pogledal, če si predlagal kakšno »srednjo pot«. Ne, tega ni razumel. On je bil mož ravne črte, je sovražil tihotapske poti in ovinke ter ob usodnih in odločilnih vprašanjih naroda, ko so mnogi, časih tudi dobri ljudje oklevali, ni nikoli dvomil, kaj zahteva narodna skupnost, bodočnost in korist od vsakega. Tu mu je Bog dal jasen pogled, nepogrešljivo tenko vest in voljo, trdno kot demant. In ne samo v vprašanjih koroških Slovencev.

In kadar je kaj pograbil, si je vedno lahko rekel — ako niso bile krive fatalne razmere, zloba soljudi ali pa nerazumevanje njegovih namer — da je vsikdar ravnal po svoji vesti, nikdar po nizkih motivih. Ne, proti svojem prepričanju dr. Brejce nikoli ni ravnal.

Kaj čuda, če je pot takega moža, ki je rezko rezala valovje javnega življenja brez ozira na visoko ali nizko, desno ali levo, zadela na sovražen odpor na eni in na malenkostno neumevanje na drugi strani. Dr. Brejce je okusil vso tragiko velikega in poštenega borce. Toda to ga je samo žalostilo, ni ga pa ne zlomilo ne zagrenilo. Brez tožbe je nosil do zadnjega glavo pokonci, ne da bi maral za sebe. V dnevih najtežje bolezni in osebnih skrbih je, podprt od svoje junaške žene, zasledoval vso pot svojega naroda in njegovi prijatelji vedo, koliko jim je dajal

pobud in poguma v dnevih, ki so težki. Bil je Gorenjec.

Nič ni omamilo, nič ni spravilo s prave poti, nič ni zmotilo dr. Brejca, ne časti ne graja ne razočaranje. V kar je verjel, na kar je prisegel, kar mu je bilo sveto in za kar je šel v borbo v mladosti, to je držal do konca kot iskren Jugoslovčan, zvest in značilen sin slovenskega naroda in neustrašen katolik. Kakor v narodnem oziru tako tudi v verskem ni svojega prepričanja kazal v kričavih besedah in gestah, najsvetejša čustva je iz spoštovanja rajši skrival, kakor da bi se z njimi na javnem trgu ponašal, kadar pa jih je bilo treba braniti, kadar sta ga vest in dolžnost klicali na areno za čast in pravdo slovenskega naroda in jezika, je bil prvi na mestu, mož trd, neizprosni in jeklen. Te besede našega pesnika se bodo morale vklesati v kamen njegovega spomenika. Nihče tega ni v toliko meri zaslužil kakor on.

Ave! Ves slovenski narod te je danes spremljal v duhu do gomile. Tvoj zgled bo še pozni rodovom pravil, kaj sta močnatost, značajnost in pogum v borbi za narodne svetlinje. Počivaj od boje de vsta, enja, ko bo Jugoslavija, o kateri si sanjal že kot mladenič, tako močna in srečna, kakor si hrepenel, ko bo slovenski narod v njej močan in srečen po sinovih, ki bodo slični tebi. — Počivaj v miru naš zvesti zagovornik!

Slovo ministra n. r. prof. Sušnika

»Ob njegovem grobu ne plakajo danes samo njegovi dragi, njegovi znanci in prijatelji, ampak za njim žaluje ves slovenski narod. Tam ob vznožju Karavank se je rodil dr. Janko Brejce. Tam, v tem lepem kotličku gorenjske zemlje, kjer raste in živi od pametnekega pošten in ponosen slovenski rod, pokončne postave in jasnih oči, drznega čela in železne volje; priden kot mravlja in delaven noč in dan, zvesto vdan Bogu, svoji družini in svoji domovini. Tak je bil tudi dr. Brejce. Govornik je v jedrnatih besedah opisal življenje pokojnika in naglašal: »Dr. Brejce je vedel, da je na tej zemlji že od nekdaj prebival in se prebiva tod naš slovenski rod, da je koroška zemlja naša last, ker nam jo je dal Bog, ki nas je tukaj naselil. Zavedal se je, da nas ne morejo ločiti ne gore, ne vode in da nobena sila ne more raztrgati naših duhovnih in krvnih vezi. Dr. Brejce je bil značilen in pošten do skrajnosti, odločen in brezkompromisen v svojih načelih, neustrašen, napadalen in brezobziren, kadar je šlo za pravice slovenskega ljudstva. Nemilostivo so njegove zastuge za koroške Slovence. Vsa zgodovina narodnostnih bojev na Koroškem, vseh zmag in vseh trpljenj od takrat, ko je prišel na Koroško, pa do prevrata, je neolčljivo zvezana z imenom dr. Janka Brejce. In pozneje je doživel uresničenje svojih idealov, ker je skoraj dve leti vodil usodo vseh Slovencev. Ustvaril je upravno in politično zedinjeno Slovenijo v zedinjeni svobodni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev. Dr. Janko Brejce! Po Tvojih poteh hočemo hoditi v borbi za naše krščanske ideale in za pravice slovenskega naroda, da boš Ti mogel mirno spati v slovenski zemlji.«

Slovo ministra n. r. dr. Gosarja

V imenu Katoliškega akademskega staleštva je spregovoril predsednik dr. Andrej Gosar: Povdarjal je med drugim: »Za-

Sv. oče o katoliški nemški mladini

„Pogum mučenikov...“

Rim, 8. aprila. Tg. Sv. oče je sprejel v posebni avdienci 300 mladeničev, zastopnikov nemških katoliških društev, ki so mu pri tej priliki predložili daljši spomenik o položaju katoliške mladine v Nemčiji. Sv. oče je izjavil, da je že v svojem velikonocnem pismu, ki ga je poslal msgr. Kleinsu, voditelju nemške katoliške mladine, jasno povedal svoje mnenje in dvignil svoj glas proti nasilstvom, ki jih morajo prenašati mladinska društva. Danes jim hoče svoje mnenje še enkrat ponoviti in je vesel in srečen, da more to storiti ustmeno. Njemu je znan žalosten položaj, v katerem se nahaja nemška katoliška mladina pod hitlerjevskim režimom, toda on upa na božjo previdnost, ki bo brez dvoma o pravem času prišla na pomoč. Njega prav posebno veseli pogum in zvestoba mladinskih društev pod zastavo sv. križa. Ta društva so prinesla dokaz

»suprav heroičnega poguma, vere in zvestobe, ki spominjata na prve mučenike.«

Sv. oče bo storil vse ter jim bo stal osebno ob strani, toda on seveda ne more preprečiti vseh krivic, ki so jim izpostavljeni. On ve, da odgovorne oblasti v Nemčiji želijo pogajanje in se tudi pogajajo, toda poleg njih obstojajo druge, temne sile, ki uničujejo v Nemčiji, kar je njemu najljubše, namreč mladino. Brez cerkve, brez katoličanstva, brez krščanskega nauka in brez katoliške črte bi od krščanstva nič več ne ostalo, niti zunanost ne. So-

Diktatura železne garde v Romuniji

Budimpešta, 8. aprila. Tg. Vsi današnji jutranji listi se še vedno bavijo z romunsko vladno krizo, čeravno je bilo sredi izdano uradno obvestilo, da v Romuniji vladne krize ni in da je vse v najlepšem redu. Madžarski listi trdovratno ponavljajo, da je predsednik vlade Tatarescu ponovno ponudil odstop svoje vlade, a da je demisijsko tudi sedaj kralj zopet odklonil. Veliko senzacije pa so vzbudile vesti, ki jih madžarski tisk prinaša debelo tiskane, da se kralj vedno bolj peča z mislijo, da bi poveril sestavo vlade sedaj ali v bližnji bodočnosti »železni gardi« in da hoče na vsak način sprejeti v avdienco voditelja »že-

Vojne, o katerih ne vemo:

London, 8. aprila Tg. Vojna med Jemenom in Hedžasom traja še vedno dalje in so čete kralja Ibn Seuda včeraj zavzele brez velikih težav mesto Harad. Prva armada Hedžasa koraka nemoteno naprej ob obali ter se bliža sedaj mestu Tihama. Druga armada tudi napreduje proti vzhodu in se nahaja že v bližini Saadeta, severno od Sane. Vlada Jemena, ki se z vsemi svojimi četami umika, je poslal angl. kralju Juriju dolgo pismo z »vsestrani darila« (dve toni kave) da ga naprosi, naj pride na pomoč njegovi vojski.

pustil nas je eden izmed poslednjih naših velikih mož, ki so zadnjih 30, 40 let oblikovali naše javno življenje. S pokojnim dr. Brejcem je odšla v večnost ena izmed najbolj markantnih osebnosti, ki so se v Avstriji borili za pravice našega naroda in tudi pozneje odločilno posegale v njegovo usodo. Ime dr. Brejca bo ostalo za vedno zapisano na najodličnejšem mestu v analih našega naroda. Imel je izredno odkritost in značajnost, s katero je vedno jasno in določno povedal svojo sodbo, pa naj je bila komu prijetna ali ne. Tako trdno je veroval v brez-pogojno veljavnost in končno zmago resnice in pravice, da je ni nikdar zatajil in je ni mogel zatajiti. Že kot sijajen advokat je pokojni nešteto krat pripomogel resnici in pravici do veljave tudi tam, kjer je bila prikrita in se je zdela izgubljena. Kljub svoji jasnosti in neomajni trdnosti in doslednosti v vseh svojih načelih je bil tudi proti nasprotniku vedno taktičen in obziren in poln razumevanja in spoštovanja za njegove nazore in poglede. V naših malenkostnih razmerah bi bilo skoraj čudno, če bi mož s tako jasnim, odkritim in trdnim značajem, kakor ga je imel pokojni, ne doživel tudi bridkih razočaranj in če ne bi bil primoran nastopiti težke poti skozi trpljenje. Pokojni dr. Brejce je to pot nastopil in jo moško prehodil.

V imenu Mohorjeve družbe je spregovoril ravnatelj dr. Kotnik, ki je naglašal veliko skrb pokojnika za slovensko književnost in za našo najstarejšo književno družbo, Mohorjevo družbo.

Slovo koroških Slovencev

V imenu koroških Slovencev je govoril gosp. dr. Fellacher. Klub je nameraval prihodnji mesec izročiti pokojniku diplomu častnega članstva, njegovo namero pa je prehitela pokojnikova smrt. Govornik je izrekel v toplih, prisrčnih besedah gorko zahvalo v imenu vseh koroških Slovencev za njegovo veliko delo, ki ga je opravil na Koroškem, in izrekel sveto obljubo, da koroški Slovenci ne bodo nikoli pozabili njega in ciljev, ki jim jih je on začrtal. V tej smeri bo delala zlasti armada mlajših inteligentov, ki jo je pokojnik dal šolati iz vrst slovenskega koroškega ljudstva.

Na krsto nepozabnega dr. Janka Brejca so pričele padati grude prsti. Solze in bridek jok sorodnikov se je družil z žalostjo vseh prisotnih. Slovensko ljudstvo se je z neizrečeno bridkostjo poslavljalo od svojega nekdanjega voditelja, sedaj šele čuteč v srcih vso njegovo veličino. Večen bodi spomin dr. Brejcu, ki uživa sedaj pri Bogu plačilo za svoje delo in za svoje življenje!

Veličastna pot k Sv. Križu

Ljubljana, 8. aprila.

Žalni sprevod

Dom pokojnega dr. Janka Brejca je bil včeraj in danes prizorišče globoko žalosti sorodnikov in velikega sožalja zastopnikov vseh plasti naroda od najvišjih predstavnikov oblasti pa do preprostih delavcev. Ban dr. Marušič je poslal krasen venec nageljev in gladiol s trakom v državnih barvah, obenem pa je iz Kranjske gore, kjer se mudi na dopustu, poslal naslednjo sožalno brzojavko: »Globoko pretresen vsled smrti velezaslužnega javnega delavca in rodoljuba, prosim, da sprejmete izraze mojega odkritosrčnega sožalja. Večen spomin dr. Brejcu. — Ban dr. Marušič.« Sožalni brzojav je poslala dalje vdova zadnjega slovenskega velikega župana ga. Asta dr. Vodopivecva. Prosvetni vodja koroških Slovencev, župnik Vincenc Poljanec, je poslal naslednji brzojav: »S poti na primicijo slovensost izražam v imenu Prosvetne zveze koroških Slovencev ob smrti njenega velikega dobrotnika in nepozabnega sodelavca globoko sožalje. Pogreba se žal ne morem udeležiti. — Župnik Poljanec, predsednik.« Sožalno brzojav je med drugim poslal tudi g. Engelbert Gangl. Med drugimi so včeraj in danes izrazili svoje sožalje bivši ministri prof. Sušnik, Goslinčar, dr. Gosar, ing. Serbec, dr. Švegl, predsednik Narodne galerije dr. Windischer, predsednik kluba koroških Slovencev dr. Fellacher, ce-rovški kanonik msgr. Valentin Podgorc in mnogi drugi.

Sožalje Nj. Vel. kralja

Ob 4 popoldne je dospel k rodbini pokojnika general Pekić ter nagovoril vdovo, gospo Marijo dr. Brejčevno: »V imenu Nj. Vel. kralja Vam blagosloviti krsto je pred hišo žalosti zapela »Ljubljana pod vodstvom g. Wagnerja.« Uslušni nas, o Gospod, Solze so blestele slehernemu, ko so dvigali krsto na mrtvaški oder.

Cerkvene obrede — ves čas v slovenskem jeziku — je opravil stolni dekan dr. Kimovec, asistiral pa sta mu trnovski župnik g. F. S. Finžgar in župni upravitelj g. Hostnik. Po blagoslovitvi krste je pred hišo žalosti zapela »Ljubljana pod vodstvom g. Wagnerja.« Uslušni nas, o Gospod, Solze so blestele slehernemu, ko so dvigali krsto na mrtvaški oder.

Žaloigre v zraku

Car (Kolumbija), 8. aprila. Tg. Indijanski iskavci zlata so včeraj naleteli v pokrajini Bolivarvale na ostanke velikega ameriškega letala, ki so ga pogrešali že od 10. marca t. l. Od petih potnikov je ostal pri življenju samo še ravnatelj platinške rudarske družbe, ki je letalo poslala v kolumbijske pragozdove, da iščejo platinške rudnike, ostali štirje pa so bili že mrtvi. Letalo je padlo v močvirje pragozdov, kjer divja neprestano malarija.

